

Antonio Bueno García, Jana Králová, Pedro Mogorrón (eds.) (2020)
De la hipótesis a la tesis en traducción e interpretación. Granada, Editorial Comares, řada Interlingua

V roce 2020 byla v granadském nakladatelství Comares vydána publikace s názvem *De la hipótesis a la tesis en traducción e interpretación*. Jejimi editory jsou profesori tři významných evropských univerzit: Antonio Bueno García (Universidad de Valladolid), Jana Králová (Univerzita Karlova) a Pedro Mogorrón (Universidad de Alicante). Jedná se o uznávané osobnosti v oboru translatologie, autory řady monografií a odborných studií a současně školitele posluchačů mezinárodních doktorských programů, jimž bylo v recenzované knize umožněno publikovat teze svých rozpracovaných doktorských projektů.

Kniha obsahuje celkem 32 kapitol rozdělených do 8 větších celků reflektujících nej-různější témata z oblasti současné translatologie. Každý z uvedených tematických celků obsahuje mezi dvěma až šesti kapitolami/příspevky, celkem do knihy přispělo 32 autorů.

Tematické zaměření celků recenzované knihy	Počet autorů
1. Historie překladu [Historia de la traducción]	4
2. Literární překlad [Traducción literaria]	5
3. Kritika překladu [Crítica de la traducción]	2
4. Intersémiotický a audiovizuální překlad [Traducción intersemiótica y audiovisual]	6
5. Didaktika překladu [Didáctica de la traducción]	3
6. Studie o překladu založené na práci s terminologickými korpusy [Estudios de traducción basados en corpus terminológicos]	4
7. Lexikologie, terminografie, terminologie a fraseologie [Lexicología, terminografía, terminología y fraseología]	3
8. Odborný překlad [Traducción especializada]	5

Jak jsme již uvedli, autoři všech kapitol jsou studenti doktorských programů v oboru translatologie. Jednotliví autoři zastupují velmi rozsáhlou síť univerzitních pracovišť evropských i mimoevropských, jež se editorům recenzované knihy podařilo tímto počinem navzájem propojit, a zajistit tím jejich vědecké práci nutný mezinárodní rozměr. Někteří z autorů zastupují i programy mezinárodních doktorátů zajišťovaných ve spolupráci dvou univerzitních pracovišť, jak je patrné z přehledu, který představujeme níže.

Seznam univerzit, jež zastupují autoři kapitol	Počet autorů
Universidad de Valladolid (Španělsko)	12
Universidad de Alicante (Španělsko)	4
Universidad de Córdoba (Španělsko)	3
Universidad de Sevilla (Španělsko)	1

Seznam univerzit, jež zastupují autoři kapitol	Počet autorů
Universidad Nacional (Costa Rica) / Universidad de Valladolid (Španělsko)	1
Universidad Ricardo Palma (Perú)	1
Universidade Estadual de Campinas (Brazílie) / Universidad de Valladolid (Španělsko)	1
Universidade Estadual de Campinas (Brazílie) / Universidad de Coimbra (Portugalsko)	1
Universidade Estadual de Campinas (Brazílie)	1
IIT (ISM) Dhanbad (Indie)	1
Universidad Pablo de Olavide (Španělsko)	1
Universidad de Antananarivo (Madagaskar)	1
Università di Bologna (Itálie) / Universidad de Valladolid (Španělsko)	1
Universidad de Guanajuato (Mexiko)	1
University of Las Palmas de Gran Canaria (Španělsko)	1
Universidad Nacional de Córdoba (Argentina)	1

Předmětem zájmu všech přispívajících autorů je vztah mezi dvěma či více jazyky. Povětšinou jsou dávány do kontrastu buď dva jazyky románské (španělština *versus* itaľština, rumunština či portugalština), nebo jazyky románské s jazyky germánskými (španělština *versus* angličtina nebo němčina). V menší míře jsou v knize studie zabývající se jazyky jinými. Zde bychom mohli jako příklad uvést studii Lívie Mendesové Pereirové o problematice překlada Petroniova *Satyriconu* z latiny do brazilské portugalštiny (kapitola 11, s. 103–111), dále také studii Bidishy Palové zabývající se překladem indické autobiografie do angličtiny a adaptací tohoto překlada pro divadelní zpracování (kapitola 8, s. 71–80) nebo kapitola 17 (s. 163–174), ve které Tantely Razakarivonyová představuje svůj výzkum frazeologismů obsahujících somatismy mezi malgaštinou a španělštinou. Za zmínku stojí i studie Sonii Prietové Monteagudové (kapitola 29, s. 289–297) zabývající se překladem právních termínů z oblasti islámského práva. Vzhledem ke geografickému původu autorů nejsou všechny studie psány stejným jazykem: čtyři teze jsou psány v angličtině, tři portugalšsky, zbytek publikace a úvod jsou ve španělštině.

Tematické zaměření knihy je velmi široké, stejně tak jako přesah mezi jednotlivými disciplínami. V této souvislosti je proto třeba poznamenat, že rozsahu celé monografie, která čítá celkem 328 stran, musel být uzpůsoben i rozsah prezentovaných tezí. Délka jednotlivých kapitol tak osciluje mezi šesti až dvanácti stranami. Všechny teze představují badatelské projekty rozpracované v různé fázi výzkumu. Některé z nich zatím nedospěly do finální fáze výzkumu a pouze nastiňují úvodní hlavní hypotézy a zakotvují dané téma do obecnějšího teoretického rámce. Do této skupiny patří např. příspěvek Kendall J. J. Harteelové zabývající se otázkami překlada ve výuce španělštiny jako cizího jazyka u anglicky mluvících rodilých mluvčích (kap. 13, s. 195–203) a další dva příspěvky, jež se zaměřují na překlad frazeologismů v titulcích k filmům (kap. 20, s. 127–135 – Elina Agaronyanová) nebo na analýzu frazeologismů, jež obsahují vybraná slova z oblasti vinařství (kap. 27, s. 267–275 – Laura Enjutová Martínová). Jiné teze již představují pokročilejší výsledky dílčích výzkumů. Některé z nich dále blíže představíme.

Vzhledem k omezenému rozsahu knihy je zcela zřejmé, že všichni autoři byli nuceni představit jen ty nejpodstatnější části, hypotézy a závěry svých doktorských projektů. Právě hypotéza, jak připomíná ve druhém odstavci úvodu jeden z editorů, Antonio Bueno García, je zásadním a prvním krokem ke vzniku teze: „[...] No hay tesis sin hipótesis que no aspire a confirmar una tesis [...]“¹ Slovo „teze“ (španělsky *tesis*), které lze považovat za určitý *leitmotiv* celé publikace, je možno chápat dvojím způsobem. Jednak jako tvrzení či myšlenku, k nimž dospějeme na základě předchozího ověřování všech možných hypotéz. Dále také jako doslovný kalk španělského slova *tesis* ze spojení *tesis doctoral*, tedy doktorská práce, k jejímuž dokončení autor zpravidla dospěje poté, co potvrdí, či vyvrátí hypotézy na základě metody, kterou sám zvolí. Metodologie aplikované pro samotný výzkum bývají rozmanité, což potvrzuje i řada výstupů z předkládané publikace. Na jedné straně lze pozorovat návazání na tradiční postupy uplatňované v oblasti translátologického bádání. Tyto principy, jež jsou často založeny na interpretaci a vlastní reflexi vybraných aspektů překladových textů, jsou vlastní především tezím představeným v první polovině knihy. Největší pozornost byla v této části věnována aspektům z oblasti literárního překladu a intersémiotického a audiovizuálního překladu. V sekci literárního překladu se autoři například zabývali překladem vlastních jmen z děl rusky psané literatury, jejich přepisem z azbuky do latinky (Carlota Lifanteová), rétorickou analýzou překladu španělského románu do rumunštiny (Adina-Flavia Zoteaová), překladem metafor v italském románu (Silvia Cataldová) a rolí peruánského spisovatele Césara Valleja při překladu románu z francouzštiny do španělštiny (Rosario Valdivia Paz-Soldánová). Překladatelskou činnost dominiánů v Costa Rice prezentuje Hellen Varelová Fernándezová a analýzu diskurzu v textech z oblasti cestovního ruchu ze 30. let 20. století Marta Valdenebrová Arenasová. Další příspěvky z této části se zabývají představením širšího kontextu překladu sedmi děl brazilského spisovatele Joaquima Maria Machada de Assis do španělštiny (Juliana Aparecidová Gimenesová) a strategiemi užívanými při titulkování a dabování filmů v různých zemích (Lorena Hurtadová Malillosová). Do první poloviny publikace jsou zařazeny i dvě studie z oblasti didaktiky překladu (Natalia Peñínová Fernándezová, Christof Thomas Sulzer).

Druhá polovina publikace již implementuje do translátologicky zaměřeného výzkumu i data získaná díky využívání moderních technologií. Předmětem výzkumů realizovaných v této badatelské linii je např. čím dál více aktuální využívání korpusových dat při hodnocení užitých překladatelských technik. Výhody a nevýhody této metodologie zkoumá na výrazech pro vyjádření evidenciality ve vícejazyčném korpusu UNESCO na příkladech ze španělštiny a francouzštiny Cristina Celová Gutiérrezová (s. 207–214). Kritéria, z nichž by měly vycházet texty určené pro translátologickou analýzu, jsou předmětem zájmu pro Mariú Lópezovou Medelovou (s. 217–224). Další příspěvky zase reflektují problematiku diskurzu z oblasti aktuálních společenských témat. Strategiemi uplatňovanými při překladu textů s tematikou terorismu se zabývá Alba Montesová Sánchezová, Silvia Catalina Mirandová Gálvezová prezentuje svoji práci o terminologii v textech s hudební tematikou v němčině a ve španělštině a následně vytvoření vícejazyčného glosáře. Zmínit je třeba i text Maríy del Carmen Lópezové Ruizové o kontrastivní translátologické analýze politického diskurzu Baracka Obamy a Donalda Trumpa; nebo teze Ileany Luqueové o specifikách textů z oblasti lékařství – zprávy o zdravotním stavu pacientů.

¹ [...] Bez hypotézy, která si neklade za cíl potvrdit nějakou tezi, není teze. [Překl. J. P.]

Považujeme za nutné zopakovat, že formát, v němž jsou prezentovány badatelské počiny mladých translatoLOGŮ, jež spojuje stejné místo a/nebo čas vzniku doktorské práce, může přispět i k jejich vzájemnému poznání a následným diskusím napříč tématy vykazujícími jistý stupeň příbuznosti. Jako příklad bychom mohli uvést teze, které se zabývají problematikou překladu kulturních reálií, terminologií z oblasti vinařství a vybranými aspekty z oblasti právního překladu. Problematika kulturních reálií je zpracovávána hned třemi autory: v části Historie překladu [Historia de la traducción] nejprve Nadchaphon Srisongkram analyzuje překladatelské strategie v turistických průvodcích o Thajsku, uplatňované při překladu thajských kulturních reálií z angličtiny do španělštiny. Překladatelské strategii kulturních reálií v pohádkách pro děti (ruština a španělština) a jejich užitím při audiovizuálním překladu se dále zabývá Albina Dzhehurová (s. 147–154). V kapitole 25 (s. 245–254) se Sara Barrosová Tapiová zamýšlí nad možnostmi překladu kulturně podmíněného lexika v němčině a ve španělštině, přičemž jako příklad uvádí terminologii španělských býčích zápasů a frazeologismů obsahujících německé slovo „Wurst“. Teze, v nichž je reflektována terminologie z oblasti vinařství, nalezneme v publikaci zpracovány také třemi autory: jednak z pohledu historie překladu (Francisco Luque Janodet, s. 3–10), dále v sekci věnované sestavování korpusů, kde Andrea Martínezová Martínezová představuje srovnávací analýzu textů z oblasti vinařství a ochutnávky vín na základě korpusu tvořeného více než 50 příklady textů ve španělštině a angličtině (s. 225–233). Poslední takto zaměřenou studií je již zmiňovaná teze prezentovaná v kapitole 27. Dva autoři se věnují otázkám právního překladu. Prvním je již zmiňovaná teze prezentovaná v kapitole 29 a druhou je teze Jaimeho Sáncheze Carnicera, který představuje projekt srovnávacího korpusu Discorp-leg právní španělštiny a britské angličtiny (s. 235–241).

Zajímavé bylo sledovat i reflexi nových a společensky aktuálních témat v některých tezích. Jako příklad uvádíme kapitolu 14 (s. 137–145), kde se Samira Spolidoriová zabývá novým fenoménem v oblasti překladu titulků, tzv. *fansubbingem* neboli amatérským překladem titulků. Za zmínku stojí i teze, kterou prezentuje Nuria Ponceová Márquezová o překladu komiksu 21. století v kontextu aktuálních společensko-kulturních parametrů. Stranou pozornosti nezůstává ani terminologie některých specializovaných vědních oborů: v kapitole 26 (s. 257–265) se Alina Daniela Popescuová zabývá vytvářením terminologického slovníku z oblasti molekulární genetiky v rumunštině.

Jednotlivé příspěvky jsou tematicky rozmanité, ale vyznačují se jednotnou strukturou spočívající v představení tématu, vytyčení hlavní hypotézy a představení metodologie samotného výzkumu. Právě samotné představení metodologie je podle našeho názoru cenným výstupem této knihy. Umožňuje tak totiž nahlédnout „pod pokličku“ výzkumů realizovaných na jednotlivých univerzitách a napomáhá poodhalit současné badatelské tendence a směry rozvíjené v oblasti translatoLOGIE zastoupených univerzit. Představený *modus operandi* tak může posloužit i jako cenná inspirace pro další zájemce o tento vědní obor. Nezanedbatelná je i poměrně obsáhlá a aktuální bibliografie, jež doplňuje jednotlivé teze/kapitoly.

PhDr. Jana Pešková, Ph.D.

Ústav romanistiky, Filozofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

peskova@ff.jcu.cz

<https://doi.org/10.14712/24646830.2021.35>